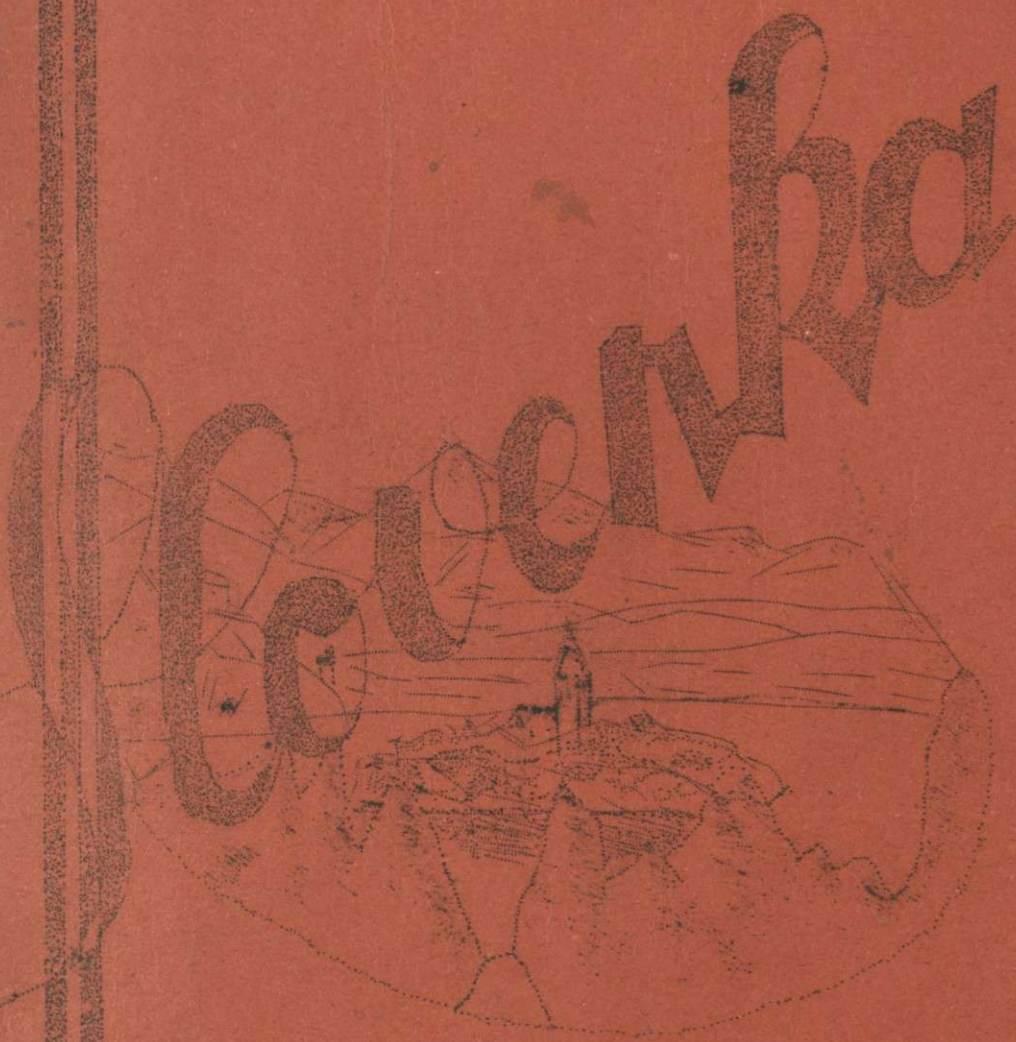

2023

SLAVILO
SLOVANSK
PROTIF
ZINSKE
ZV

L. 11.

St. 3

maric 1914

PRVO ZASEDANJE PRVEGA SLOVENSKEGA PARLAMENTA

Ed največja čudesa slovenskega narodnega prebujenja spada prav gotovo zgodovinski dogodek - prvo zasedanje slovenskega parlamenta, Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta. Po več tisoč letih hlapčevanja in nevesele preteklosti, po vseh težkih borbah s sosedi - lačnimi naše zemlje, po najbolj divjih in brezobzirnih poizkusih nemških in italijanskih fašistov, da bi nas razkosali in uničili, pomeni ta dogodek ustajenje slovenske narodne skupnosti in začetek nove slovenske državnosti v veliki, demokratični državi vseh svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov - v novi federativni Jugoslaviji.

Prvo zasedanje prvega slovenskega parlamenta je prav gotovo edinstveno v zgodovini narodov. V sredi ta kozvane Hitlerjeve trdnjave, na ozemlju, ki ga branijo junaške partizanske brigade, so se zbrali predstavniki iz vseh slovenskih pokrajin, Štajenci, Korošci, Gorenjci in Frinorci, da združijo svojo voljo v oblikovanje skupne usode združene slovenske skupnosti. Eni iz vrst borcev iz brigad in divizij, drugi iz osvobojenih delov - Slovenije, tretji tudi iz krajev, kjer se gospodarji okupator, zastopniki vseh sljev in poklicev, politični delavci in gospodarski strokovnjaki, delavci, kmetje, izobraženci, tovariši in tivaršice, Da, tudi tovarišice naše najboljše, najbolj prekaljene in požrtvovalne žene, ki so bile izvoljene na prvem zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Vsem zbranim se je odražala na obrazu predanost naši veliki strvari, vsem se je zrcalila v očeh odločnost, resnost in želja pomagati trpači domovini. njihova pot do narodnega zaupanja je bila polnoprizkušena in nesebičnega dela. Nikogar od njih ni pripeljala na to mesto špekulacija, žejja za dobičkom in bogatimi dohodki, ki so nekoč deževali lažnim poslancem in goljuživim kričačem v parlamentih. Izvolilo jih je ljudstvo, kot svoje najboljše, najsposob

nejše in je zaupala težko odgovornost v najtežjih dneh.

Delo ki ga je opravil na svojem prvem zasedanju SNOS je usodnega pomena za vso bodočnost slovenskega naroda. Na podlagi drugega zasedanja AVNOJ-a, ki je začrtalo obrise nove Jugoslavije in bratskega sožitja jugoslovanskih narodov, smo se s sklepi prvega zasedanja slovenskega parlamenta Slovenci vključili v to državno federativno skupnost in oblikovali svojo državnost v novi Jugoslaviji. Potrjeno je bilo delo naše delegacije v AVNOJ-u, ki je sodelovala na zgodovinskem zasedanju v Jajcu, z navdušenjem je bila pozdravljena ustanovitev nove jugoslovanske skupnosti pod vodstvom Nacijonalnega Komiteta in genijalnega maršala Tita. Ustrežno pojmovanje jugoslovanske federacije so bili postavljeni pogoji za formiranje Slovenskega Nacijonalnega Komiteta kot slovenske narodne vlade. Utrdili so se temelji najbolj popolne in široke demokracije o kateri si bo slovensko ljudstvo v novi bodočnosti samo krojilo svojo usodo skupaj z bratskimi jugoslovanskimi narodi. Proglašena so bila osnovna načela, ki bodo dajala v bodočnosti slovenskemu ljudstvu najširše demokratične pravice. Sprejeti so bili odloki za ureditev in dokončno izgradnjo slovenske narodne oblasti, odlok o razpisu volitev, o ustanovitvi ustavodajne in verske komisije za reševanje vprašanj, ki so v zvezi z vero in cerkvijo nadalje komisijo za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih domačih pomagačev. Po spojitvi slovenskega narodnega sveta za Primorsko z organi celokupne slovenske narodne oblasti je bil z velikim navdušenjem izvoljen soglasno za člana predsedstva SNOS (za člana izvršnega odbora OF)

pisatelj, tovariš France Bevk.

dosedanji predsednik Slovenskega Narodnega sveta za Primorsko.

V imenu slovenskih mater in žena je med zasedanjem SNOS ocenila veliko pomembnost teh trenutkov za izgradnjo slovenske narodne oblasti tovarišica Marija Ivančičeva, ki je že na kočevskem zboru kot partizanska matijunakinja ganila srca vseh navzočih s svojo vzvišeno zr-

tvijo in čudovito ljubeznivo do slovenske domovine. Špomnila se je leta 1918, agitacijo za Jugoslavijo in silnega razočaranja slovenskih mater in žena nad državo, ki je takrat prodala stotisoče naših Slovencev v sužnost tujcem. Povdarila je razliko med novo Jugoslavijo, ki se poraja in v katero se vključuje slovenski narod po prvem zasedanju svojega parlamenta: "Mar ne bomo me slovenske matere in žene zaupale naši novi oblasti? Saj smo jo kupile z lastno krvjo, z lastnimi sinovi. Iz te krvi nam klije ta nova bodočnost....."

Nadalje so bili izglasovani ukrepi, ki naj osmerijo in načrtno vodijo našo gospodarsko, finančno, zdravstveno in prosvetno delo, take odloke o zaščiti gozdov, o zaščiti semen, plemenske živine, o delave zemlje, pooblastilo za izdajo plačilnega bona in razpis narodnega davka ter odlok o ustanovitvi roditeljskih svetov. Vsi ti sklepi so se po predlogih, ki jih je stavilo predsedstvo SNOS uveljavili na podlagi obširne debate in prostega glasovanja. Ob kocu je bil ob silnem navdušenju odposlan topel pozdrav maršalu Titu, genijalnemu vojskovodji in ustvaritelju nove Jugoslavije, simbolu naše borbe, ki dviga tudi vse ostale zatirane ter zaslužnjene narode na boj za osnovne državne nacionalne in clovečanske pravice.

Vi, pretirana samozavest naš Slovencev, če vidimo v prvem zasedanju svojega parlamenta dragocen in nad vse važen zgodovinski dogodek za izoblikovanje naše bodočnosti združene in svobodne Slovenije v novi federativni Jugoslaviji. Prav tako visoko je ocenil pomen zasedanja navzoči predstavnik angleškega vojaškega odposlanstva, gospod major Jones, z besedami: "Vi, ki ste tu zbrani, ustvarjate nekaj tako velikega, da se tega morda niti sami ne zavedate. To je mnenje je, da ustvarjate vzor državo za ves zapadni svet....."

Bogdan Oselnik.

ŽIVEL PRVI SLOVENSKE PARLAMENT !

CHURCHILLOV GOVOR

Dne 22. februarja je imel gospod Winston Churchill, ministerski predsednik Velike Britanije, v spodnji zbornici naslednji govor:

O Jugoslaviji:

V Jugoslaviji dajemo pomoč maršalu Titu. Kljub najstrahotnejšim nemškim grozodejstvom in represalijam nad talci in podeželskim prebivaljstvom z ženskami in otroki, vred, imajo partizani kontrolo v svojih rokah. Nemci drzijo glavna mesta in si prizadevajo, da bi funkcijoniral železniški promet. Njihove kolone se pomikajo po deželi sem in tja, vendar držijo samo tisti teren, na katerem se nahajajo in nič drugega. Vse ostalo pripada hrabrim partizanom.

Nemške izgube so zelo težke in kolikor se tiče sodanjih bojov so mnogo višje kakor izgube partizanov. Če pa računamo talce in civiliste, ki so jih Nemci hladnokrvno pobili so seveda nemške izgube manjše kot pa partizanske. Ubijanje civilnega prebivaljstva iz čiste želje po ubijanju samo večje nemške grobe in hudo morali ni zato se v večji meri obračunavati z Nemci. V Jugoslaviji sta dve glavni sili. Prvi so gverilski odredi pod poveljstvom generala Mihajloviča. Ti so prvi stočili v borbo in do neke mere predstavljajo oborožene sile stare Srbije. Nekaj časa po porazu jugoslovanske redne armade so te sile nadaljevale z gverilsko vojno. Ni jim nismo mogli poslati nobene pomoči ali materijala razen tega, da smo jim vrgli nekaj gradiva s letali. Nemci so na vsako gverilsko aktivnost odgovarjali s streljanjem skupin 400 do 500 oseb v Beogradu. Žal pa moram reči, da je general Mihajlovič postopoma zašel tako daleč v stran, da so nekateri njihovi poveljniki - sklepalinski sporazume z Italijani in Nemci, zaradi česar so jih Nemci in Italijani pustili na nekaterih področjih v miru. Četniki pa od takrat dalje niso napravili nič, ali pa prav malo proti okupatorju. Torej se je

pojavil na pozorišču nov in mnogo bolj učinkovit bорец za svobodo. J e s e n i 1941 s o p a r t i z a n i m e r š a l a T i t a z a č e l i z b e š n o in krvavo vojno za obstanek proti nemcem in so z g o l i m i r o k a m i t r g a l i o r o ž j e iz nemških rok.

Partizanske vrste so hitro naraščale. Niti nemške represalije tudi so se ne tako krvavo izvrševale nad talci ali vaščani jih niso prestrašile. Partizanom je šlo za smrt ali svobodo. Kmalu so partizani začeli pri zadovati Nemcem težke izgube in so postali gospoda r n j i p r o s t r a n i h p o d r o č j i. Bili so pod spretnim vodstvom in so nastopali po gverilskem načelu ter so postali za Nemce nevidni in smrtno nevarni. Danes so bili tu, jutri tam, bili so povsod. Nemci so začeli proti partizanom o f e n z i v e v e l i k e g a o b s e g a, t o d a p a r t i z a n i s o j i h v s a k i k r a j d o č a k u l i i n k o s o b i l i o b k o l j e n i, s o p o b e g n i l i, p o t e m k o s o p r i z a d o l i s o v r a ž n i k u v e l i k e m u k e i n i z g u b e. T o g i b a n j e j e p o s t e v i l u k m a l u p r e k o s i l o s i l e g e n e r a l a M i h a j l o v i č a. N e s a m o H r v a t j e i n S l o v e n s i t e m v e č t u d i v e l i k o š t e v i l o S r b o v s e j e p r i d r u ž i l o m a r š a l u T i t u, t a k o d a i m a d a n e s p o d s e b o j v e č k o t č e t r m i l i j o n a m o ž. i n v e l i k o k o l i č i n o o r o ž j a, k i j e b i l o o d v z e t o s o v r a ž n i k u t e r i m a o r g a n i z i r a n o z n a t n o š t e v i l o d i v i z i j i n k o r p u s o v. T a k o j e f o r m i r a n v o s p o k r e t n o d a b i i z g u b i l s v o j e g v e r i l s k e l a s t n o s t i, b r e z k a t e r i h n e b i m o g e l u s p e t i. T e s i l e d r ž i j o v t e m t r e h u t k u v s a h u n a j m a n j 14 i z m e d 20 d i v i z i j i (n e m š k i h) n a B e l k a n s k e m p o l o t a k u.

Okrog in znotraj teh junaških borcev se je razvil o n a r o d n o s t n o i n z e d i n j e v a l n o g i b a n j e. K o m u n i s t i č n i e l e m e n t j e i m e l č a s t d a j e t o g i b a n j e z a č e l. T o d a k o j e t o g i b a n j e n a r a s t l o p o m o č i i n p o š t e v i l u j e p r i š l o d o p r o c e s a p r i l g o j e v a n j a i n z e d i n j e v a n j a, v k a t e r e m s o p r e v l a d a l i n a c i j o n a l n i i d e a l i. V m a r š a l u T i t u s o n a š i p a r t i z a n i o d l i č n e g a v o d i t e l j a, k i s i j e p r i d o b i l ž e v e l i k o s l a v o v b o j u z a s v o b o d o.

Zal, t o d a n a i z g i b n o s o t e s i l e p r i š l e v n a s p r o t j e o p o n m i l e v o d a n j e s t a n o s t e n o p a r t i z a n o m o p i s t e, e z

s silami generala Mihajloviča, aktivnost partizanov je križala račune v sporazumih Mihajlovičevih komandantov s sovražnikom. Mihajlovič je poskušal zadušiti te sile. Prišlo je do mnogih tragičnih borb in težkih masčevanj med ljudmi iste narodnosti in iste dežele. Te nesreče so prišle samo radi skupnega sovražnika.

Danes je število pristašev Tita mnogo višje od pristašev Mihajloviča, ki deluje v imenu kraljeve jugoslovanske vlade. Danes so seveda partizani maršala Tita in tisti ljudje, ki se učinkovito bore proti Nemcem. Do vsega dolgo časa sem se živahno zanimal za gibanje maršala Tita in sem mu poskušal ter mu poskušam tudi sedaj pomagati na vse načine. Moj mladi prijatelj kapitän Dieken, ki je zdaj podpolkovnik, se je spustil na jugoslovanska tla skoraj pred enim letom ter je bil celih 8 mesecev v vrhovnem štabu maršala Tita. Pri neki priliki je ista bomba ranila maršala Tita in podpolkovnika Diekena. Od podpolkovnika Diekena smo dobili živ opis celotnih borb, v katerih je sodeloval kakor tudi o njihovih voditeljih.

"Lansko leto pa sem poslal v Jugoslavijo že precej velike vojaške misije pod vodsivom generala Mac Leena. Danes lahko zagotovim spodnji zbornici, da bom storil vse kar smo sposobni storiti, da bomo z vsemi močmi pomagali maršalu Titu in njegovim junaškim odredom."

"Ko sem bil bolan mi je maršal Tito poslal pozdrav in odtlej naprej si stalno in prijateljsko dopisujeva. Mi ga bomo podpirali z vse močjo, ki jo imamo na razpolago v skladu z našimi drugimi glavnimi obveznostmi."

"Kakšen pa je v takšni situaciji položaj kralja Petra in jugoslovanske vlade v Cairu? Kot 17 letni otrok je kralj Peter ušel iz klešč namestništva in je z novo jugoslovansko vlado našel zatočišče v naši deželi." "Mi ne moremo na noben način pretgati zvez s kraljem. On je brez dvoma zgubil ugled v očeh partizanov zaradi tega, ker je njegova vlada delala z Mihajlovičem in njemu podrejenimi komandanti in na britanskih otokih se držimo monarhističnega načela in smo okusili mnogo

blagodati od utane monarhije, nimamo pa nobenega načelnega namena ali želje, da bi usiljevali naše ideje drugim državam. Kolikor se tiče nas, bodo narodi v mirnih razmerah izrazili svojo voljo orki, Jugoslovani in Ita ijani bodo imeli popolno svobodo, da si uredijo oblike vladavine kakor si jo žlijo. Za enkrat je položaj nekoliko zapleten" Uoam, da bom užival zaupanje spodnje zborniçe, ko bom skupaj z ministrom za zunanje zadevedelal na rešitvi vprašanj, ki se bodo v tej situaciji poja vila, kolikor bo v moji moçi v soglasju z našima zaveznikoma sovjetske Rusije in Amerike, ki že pošiljata svoje misije k maršalu Titu, kar moram z veseljem povedati."

"Naša čustva se ravnaajo po načelu, da imamo za upanje v tiste, ki so ohranili svoje zaupanje v nas in da nadaljujemo brez predsodkov in ne glede na politična nagnenja s tistimi, ki se borijo proti nacizmu, ter prizadevajo sovražniku največjo škodo."

O m e d z a v e z n i š k i h o d n o s i h:

Odnosaji med Veliko Britanijo, Amerike in Rusijo so tako resni, kakor niso se nikdar bili. Sto jimo pred velikimi dogodki, ko bomo podvzeli največje skupne operacije proti sovražniku. Padli bomo po sovražniku z morja, zraka in kopnega, kakor smo se dogovorili na konferenci v Feheranu. Vdarili bomo z vsemi silami in sicer spomladi in poleti.

O N e m č i j i: Vsi zavezniki zahtevamo od Nemčije brezpogojno kapitulacijo. Ta pojem pa ne znači zasuznenja ali pa uničenja nemškega naroda. Vsekakor pa leži v tem pojmu, da zavezniki ob brezpogojni kapitulaciji ne prevzemajo napram Nemčiji nobenih obveznosti. Zato za Nemčijo tudi ne more veljati Atlantska karta in se Nemci ne bodo mogli sklicevati na njo, če bodo prisiljeni odstopiti drugim državam in narodom nrkatera svoja ozemlja

zemlja in pristati na popravila mej. Takrat ne bo mogoče uveljavljati ugovorov proti zaveznikom, kakor je bilo to koncem prve svetovne vojne, ko so se sklicevali na Vilso novih 14 točk, češ, da bi te morale veljati tudi za nemčijo. Zavezniki nočejo biti vezani na Nemčijo na podlagi - kakke kravje kupčije. Razume pa se, da zavezniki napram Nemcem ne bodo nastopali kot kaki barbari in da tudi ne na maravajo izbrisati iz zemlevida.

V ostalem delu svojega govora je Churchill govoril o italijanskem bojišču, o zračni vojni, o Poljski in o koncu vojne.

IZJAVA BORBENIH PRIJORK NA PRVI KONFERENCI.

Pripravljene smo vse delo in breme naše svete borbe v zaledju na svoja ramena. Vsi možki tovariši pa naj gredo v vojsko, naj gredo tja, kjer je mesto vsakega zavednega Slovenca.

Stopnjevale bomo svojo borbenost in požrtvovalnost do naše NOV jo z vso močjo podpirale ter nudile najmočnejšo oporo naši narodni oblasti.

Biti hočemo desna roka našemu AVNOJ-u in obljubljam, da bomo čvale našo borbena enotnost vsega slovenskega naroda, s tem bomo izpolnile naročilo našega velikega maršala in voditelja tovariša Tita.

Zborovalke na prvi pokrajinski
konferenci.

ŽENE. SODELUJTE PRI IZGRADITVI NAŠE NARODNE OBLASTI !

ZEVLJA KLIČE
=====

Obdelajmo sleherni košček zemlje - to je naše geslo - letošnje pomladi! Da bomo nasitili naša vojsko ob njenem

poslednjem smrtonosnem naskoku na sovražnika, da bomo vrnili zdravje našim ranjencem in vojnim - bolniko, da ne bodo trpeli pomenkanja politični delavci v zaledju, da ne bo lačna družina, da nem bodo otroci rastle v krepke srečne ljudi, da bo do pogoščeni tisoči internirancev in izseljen - cev, ki se bodo vrnili na svoje opustošene domo - ve, da ne bo shramba prazna, ko se bodo po končani zmagi vrnili naši junaki na svoje domove!

Na možovo mesto si stopila v gospodarstvu Ti Ti, žena, na tvoja ramena so padle vse našete - skrbi za družino, za hišo, za polje in gozd, za ce lotno kmetijo. To je velik preokret v življenju vasi in kmečkoga dela.

Mož je prijel za puško - žena za plug, fant za mitraljez - dekle za kramp. Mora tako bi ti, če hočemo doseči svobodo, zakaj! ona zemlja, ki bo vsa prepojena s krvjo in znojem prerita in prekopaša, bo svobodna. Le na taki zemlji si bodo svobodni ljudje urejali svoje življenje po lastn ni volji.

Slovenske žene so razumele svoje naloge, ki jim jih nalaga ta težki čas. Žene srečaš pri oranju nju njiv, vidiš jih pri obdelavi vinogradov, v hlevu pri živini, pri vsakem delu.

Včasih si se, slovenska žena, z možem pogovoril - nila o vseh težavah in vprašanjih, ki jih je pri našalo delo: kje bosta kaj sejala, sadila, kje bos ta nabavila to in ono, kdo vam bo pomagal pri iz - vršitvi dela itd. Danes išči pomoči in nasvete - pri svojih sosedah. **V e š k a s k u p n o s t n a j b o t i s t a k i b o n a d o m e - s t i l a d r u ž i n s k o .** Z medebojno po - močjo bomo prebredli težave in skrbi, ki so nad nami vsemi. Odbori SPZZ naj bodo inicijatorji - or - ganizatorji dela. Organi oblasti OF bodo storili vse, da se bo moglo delo na polju izvršiti in r or - ganiziranjem delavne fronte na vasi se bo obdelal.

vsa zemlja, da bodo imeli naši borci dovolj hrane in da bo dovolj hrane tudi za dom.

Slovenska žena! Uveljavi svojo besedo v vaskem odboru in podpri ustanovitev delavnih čet na vasi! V skupnosti je naša moč, enotnost rodi uspehe.

Ne pozabi tudi na tisti del kmetijstva, ki ga je doslej imela kmečke žena na skrbi: prasičjereja, perutninarstvo, in vrtnarstvo. Dobro krmi in neguj prasiče, da bo dovolj maščob za prihodnjo zimo. Nasadi takoj čimveč dobrih kur nesnic, da dobiš piščeta že zgodaj spomladi. Posej in posadi čimveč zelenjave, ki vsebuje potrebne snovi za našo prehrano!

Naj tvoje delo letošnjo pomlad dokaze vso ljubezen, ki jo zaslužijo naši borci, in ki jo zasluži naša trpinčena zemlja. Ko bos obdelele vrt, ne pozabi na rože! Slovenska hiša naj bo okrašena za veliki praznik in partizan ki pojde mimo tvoje hiše naj dobi pušeljca za spomin!

Glavni odbor

Slovenske protifašistične ženske zveze.

NAŠA VOJSKA IN NAŠI OTROCI NE SMEJO TRPITI POMANJKANJA!
ZATO NE SME OSTATI NITI PED NAŠE ZEMLJE NEOBDELANE!

DROBTINICE IZ NAŠE ŽENE.

"Slovenska delegacije se vrača z drugega zasedanja AVNOJ-a."

S tako novice so presenetili Belokranjke, ko so bile na svojem drugem okrožnem zborovanju. V vasi se je ustavila slovenska delegacija za AVNOJ, ki se je vračala z zasedanja v Jajcu. Planile smo kvišku, debata je bila za hip prekinjena in ugibale smo, kaj so naši odposlanci prinesli slovenskemu narodu z zasedanja. In glej ni trajalo dolgo, ko so se odprla vrata in celotna delegacija je kljub veliki utrujenosti po dolgem potovanju stopila v naše sobe. Po prisrčnih pozdravih nam je tovariš Boris Kidrič, sekretar

IOOF z ognjevitimi besdami je podal kratek pregled - sklepov zgodovinskega zasedanja v Jajcu. Govoril je o čudeznem bratstvu narodov Jugoslavije ki se je skovalo v krvavih težkih preizkušnjah naše borbe. Govoril je o veliki ljubezni s katero so bili sprejeti odposlanci vseh narodov povsod, kamor so prišli. Ni bilo - kraja, kjer bi jih ne sprejeli z viharnim navdušenjem saj so vedeli, da so odposlanci govorili, sklepali in odločali v njihovem imenu. Vedeli so, da pomenjajo skipli zasedanja prelom s staro, gnilo Jugoslavijo in da - se je rodila nova, svobodna domovina.

Na konferenci je spregovorila tudi tovarišica Mica Slander, edina slovenska delegatka, ki se je za sedanja udeležila. Pravila je o svojem srečanju z našo ljubo Kato Pepovič in o prisrčnih dokazih ljubezni naših sester z juga napram nam Slovenkam. Povedale nam je, da budno sledijo naši borbi in se srčno veselijo vsakega našega uspeha. Izročila nam je njihove borbene pozdrave in govorila tako toplo in prisrčno o njih, da smo začutile tesno povezanost s svojimi junaškimi sestrami.

VSE ANTIFAŠISTKE PODVOJITE SVOJE NÄPÖRE V NARODNO OSVOBODILNEM BOJU.

TOVARIŠICE NAM PIŠEJO.

Tako svobodo nam prinašajo "Svabobranci"!

Bilo je zgodaj zjutraj, ko so v našo vasico nena doma pridrveli kamijoni. Predno smo se zavedli je že bila hiša, katero sedaj vidiš, vsa obkoljena od belogardističnih in nemških psov, mi je pripovedovala stara Kraševka. Zaprli so vsa vrata vse dohode in preplišene stenovalce vrgli v eno sobo. Nato so celo stavbo polili z bencinom in zažgali. Med groznimi kriki ki

pretrešli celo vas in katerih ne pozabimo nikoli, je zgorela vsa družina. Mož, žena, hčerke z dvema nedolžnima otrocičima od dveh do starih let ter deklet in mož, katere sta pri hiši pomagala.

V grozi in obupu je ženica sklepala roke in trepetaje gledala pogorišče, ta nemi prizor nemega trpljenja, ki kliče pommaščevanju. Onemela sem v grozi in neizmerno bole mi je stisnila srce ob spominu na ubogo družino. Spomnila sem se lepih nedolžnih otrok, kateri so z mano ob zadnjem obisku tako prijetno kramljali. Spomnila in primerjala sem jih s svojimi neboljjenčki, stisnila sem pesti in prisogla, da ne odneham vse dotlej, dokler ne dosežemo cilja kateri je že tako blizu.

Isti dan sem prisogla maščevanje vseh slovenskih žrttev ter smrt vsem izvrzkom, slovenskega naroda - švabobrancem ter nemškim psom.

Vsem tistim, ki do danes se ne vedo, kdo so Rupnikovi izdajalci in nemški okupator za nas Slovence, naj jim bo zgoraj navedeni primer v dokaz.

K r a š k a N u s a .

MATI PARTIZANU PROSTOVOLJCU!

=====

Sin moj, danes praznuješ sedemnajsti rojstni dan. In že nekaj mesecev se nahajaš med vrstami naših borcev, borcev za pravico in svobodo! Molčal si! Molče si odšel kamor ta kliče dolžnost. Stoj iz v vrstah, ki dvgajo glas za pravico in svobodo! Otrok si še - in vendar cel mož. Čutil si z nami vred na lasnih plečih preganjanje. In zavedaš se, da je nastopil sveti trenutek - borbe za osvoboditev - in da ne smes manjkati v vrsti. Odšel si, ne da bi povedal. Vedela sem kam si šel, vendar sem bila v skrbeh - materinska skrb. Vendar doma pa si mi poslal nogavice, da jih operem in v nogavicih listek rekoč: "Mama, odšel sem tja, kjer je zame mesto. Bodi pozdravljena in poljubljena!" Neizmerno sem bila vesele. Zavedaš se sin proletarke, da je odločilni trenutek. Deliš

s tovariši trpljenje in veselje a plačilo bo noizmer
no bogato - narod slovenski bo osvobojen. V mislih -
sem pri tebi in tovariših. Spremljam vas. Vroca želja
mi kipi v srcu in za voščilo ti kličem: "bodi čvrst
in hraber in ne nehaj borbe dožler ni uničena a
vsa sovražna sila, po teptana a vs
vsa krivica slovenskemu na-
rvodu priborjena a svoboda in
pravica!

Sinko moj in tovariši vsi, ni daleč ta sveti
trenutek. Stojimo nazednji stopnici pred vrati velike
ga vstajenja. Naša beseda, ki je bila prezrta in zaniče
vena, naša zemlja, ki je prepojena s krvjo lastnih si-
nov - trpinov, bo odrešena! In s slovensko besedo na
slovenski zemlji bomo postavili spomenik zgodovini,
ki jo do danes svet nima. Prepričana sem, da ta dan ni
več daleč, ko se boste srečni domov vrnili. Čutim tu-
di tvojo vrnitev, sinko moj. Prišel boš natih. Iznena-
dil me boš na vratih: "Mama, borci smo se vrnili, vsem
pravico in svobodo priborili."

Srečna, presrečna Tvoja mati in ves narod na
osvobojeni slovenski zemlji.

Prisrčno te poljublja Tvoja
mati (Vladimira Kras)

Z V I P A V S K E G A .

Kako ljubimo naso vojsko.

Ob 26. letnici Rdece Armade smo Vipavke nabrale
okrog 50 kg krofov, ki so jih napekle naše požrtvo -
valne žene. V jerbasih smo jih nesle naši brigadi I-
vana Gradnika, ki je bila ravno takrat pri nas. Borci
so bili zelo veseli. Posebno so bili veseli tega da-
nila Rusi, ki jih je bilo okrog en batalijon in ki i
majo svojega ruskega komandanta. Skupaj z nami so peli

li pesem "Čez gore...". Tako prišrčno so nas sprejeli kot znajo le naši partizani.

Prav tako kot znamo Vipavke ljubiti svojo vojsko, znamo tudi sovražiti nemške bandite in domače izdajalce.

V i p a v k a - Volga

Z G O R I Š K E G A

Kako smo praznovale 8. marec .

Letošnji 8. marec je bil velik praznik za goriške žene. Praznovale so ga v veliki ljubezni do naše vojske. Po vseh vaseh so pričemale mitinge z igrami, recitacijami, prepevale so naše borbenne pesmi. Po glavnih cestah so pisale naše parole, raztresle slovenske zastavice z rdečo peterokrako zvezdo. Na vseh gričih so goreli kresovi in spominjali daleč na okrog, da je 8. marec praznik vseh borbenih žena. Na prireditve so povabile naše artizane, jih lepo sprejele in pogostile tako, da je tudi vojska čutila praznik naših žena

Goriška Petra.

Tudi iz ostalih okrožji smo sprejele poročila o prav tako svečanem praznovanju 8. marca.

(opomba uredništva)

I Z B R D .

Z veliko ljubeznijo smo šle na delo, ko je bil razpisani nabiralni mesec za naše bolnice. Trudile smo se in nabirale kar smo največ mogle za naše ranjene borce. Še kako ljubeznijo so žene dajale vse, kar so le mogle za našo vojsko, ne morem popisati.

Vedite borci, č. prav je skromno darilo, toda nis iskre-
no. To vam pošiljajo briske žene.

Š m a r n i c a .

S T O L M I N S K I G A .

V zadnjih dneh je okupator pri nas začel z novo taktiko. Aretacije, požigi so na dnevnem redu. Ti tandi-ti skupaj z domačimi izvržki hočejo zafretili borbeni polet na tolminskem. Toda zaman. Prepobzni ste!

Dobro se zavedamo nujnosti naše narodno osvobodilne borbe in stopale bomo po stopinjah, ki so jih nam začrtali stari tolminski puntarji.

T o l m i n k a .

I D R I J Č A N K E .

O našem okrožju prav malo veste. Toda tudi če nismo pisale, smo vedno delale tako kot ve ostale. Pletle smo, in smo samo nogavic dale 240 parov našim borcem. Peremo, šivamo in kuhamo za naše borce, v katerih gledamo svoje rešitelje.

Tudi naši narodni oblasti nudimo vso pomoč, saj smo tudi žene v odborih, kjer vršimo prav tako svoje dolžnosti kot naši tovariši.

Organizirale bomo delovne čete in obdelela tudi poslednji košček naše svete zemlje.

I z i d r i j s k e g a o k r o ž j a .

 DOKLTA IN ŽENIPLUG IN MOTIKO V ROKI VSA NAŠA ZEM-
 LJA LORA BITI OBDLANA! - ORGANIZIRAJMO DELOVNE ČETE

I Z B A Š K E G A .

V januarju se je vršila v našem okrožju prva okrožna konferenca SPŽZ. Navzoče so bile vse aktivistke. Domačinke vasi kjer se je konference vršila, so v ta namen lepo okrasile dvorano z zelenjem in napisi.

Ob 11. uri dopoldne se je vršilo zborovanje, katero je otvorila tovarišica Marjetka in podala besedo tovarišu Janku. Z ognjevitimi besedami nam je prisel

velike uspeha nase hrabre vojske ter nasih zaveznikov. Lepo je govoril o marsalu tovarišu Titu in o herojskih uspehih katere zanje dan za dnem pod vodstvom nasega Tita. Nagla sil je naglo napredovanje Rdece Armade ter veliko pomoč, katero nam nudijo zavezniki. Posebno navdušenje je zavlado lo po dvorani, ko je govoril o AVNOJ-u in naši novi vladi Nacionalnemu Komitetu Osvoboditve Jugoslavije ter o odlokih sklenjenih na drugem zgodovinskem zasedanju AVNOJ-a. Iz vzklikov navdušenja in zarecih oči si lahko spoznal koliko nasa žena cuti z naso vojsko.

Tovaršica Ivanka nam je podala in orisala položaj zene v preteklosti, danasnjo borbo ter nase dolžnosti v današnjih dneh. Navedla nam je par primerov nasih sester z juga ter vzhoda, in nas pozvala, da tudi me sledimo njihovega zgledu.

Govor tovarisa Janke in tovaršice Ivanke je bil večkrat prekinjen z navdušenimi vzkliki in ploskanjem. Nato je sledilo poročilo o delu. Vsaka rajonska sekretarka je podala poročilo o svojem rajonu. Za poročili je sledila debata. Skoraj vsaka je imela kaj povedati ali pripomniti. Sklenite smo vse enoglasno, da bomo podvojile nase aktivnost, da bomo pritegnile v nase organizacije se tisto malo stevilo zene in deklet, ki se danes stoje ob strani, da se ne bomo ustresile nobenih zrtav ter da bomo tako tudi me doprinasale svoj delež k skorajšnji zmagi.

Konferenca se je zaključila s prepevanjem borbenih pesmi. Razsle smo se srečne in vesele z novimi načrti za nadaljnje delo.

M i c a.

I Z I S T R E .

Tudi me se danes oglasamo. V imenu Istrank vam bom povedala tudi jaz nekaj. Nam se pozna 20 letno zatiranje fašizma. Nasa Istra je že po svoji prirodi precej siromasna. V prilikah, v katerih smo živeli toliko časa, se je ta beda se bolj povečala. Nismo imeli sol, kar si nam tudi zelo, zelo pozna. Nasa organizacija SPZZ je tudi pozneje prodrla

k nam kot v ostale dele Primorske. Z veseljem smo
s. oklenile dela. Danes je pri nas že mnogo boljše.
Prihajajo partizani, prinašajo nam čtivo in počasi se
izobražujemo tudi mi. In danes se prirejajo sestanki
v Istri, kat rih se udeleži do 60 žena.

Me vse ljubimo našo vojsko in ker za enkrat ne
znamo drugače pomagati in sodelovati v naši narodno-
osvobodilni borbi, nudimo vso pomoč našim borcem.

Tovariško vas pozdravlja I s t r a n k a.

PIŠMO 14 LETNEGA DEČKA,

KI GA JE PUSTIL SVOJI MATERI PRED UDHODOM V PARTIZANE

Predraga tovarišice mama!

Z bolečice v srcu te zapuščen sem z mojim malim
bratom. Očeta imamo v Nemčiji in tam strada in ga pre-
ganja nemška zver.

Klice me dolžnost zavednega Slovence in tudi pre-
mišljajoč te rane v naši družini, grem z veselim sr-
cem med naše tovariše, v boj za našo zlato svobodo, ki
bo v najkrajšem času zasijala. Mlad sem in s tem, da
stopam med partizane naj bo to vzgled vsem ostalim.

Za spomin tvojega sina ti pustim aliko, s parti-
zanskim pozdravom se ločim od tebe draga mama.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Tovariš I v o .

KULTURNI VEČER

NA PRVI POKRAJINSKI KONFERENCI SPŽZ

Ob 8 uri zvečer so priredile lep, zares lep kultur-
ni večer. Vsako okrožje je nastopilo s svojimi točkami.
Neizbrisna mi bo ostala v spominu tovarišice Trzačan-
ka, ki je v svoji prekrasni narodni noši z velikim so-

pom rdečih nageljev na prsih deklamirala Gregorčičev "Naš narodni dom". Sprostila se je prvič po dolgih letih zatajena slovenska beseda. Vse zborovalke smo občutile nje, ne srečo, vse smo občutile težo, ki je težila ta del slovenskega naroda toliko let. Beseda Tržačanka je plovila po dvorani in trkala na duše. Mnogo deklamatoric sem že slišala v življenju, ali nikoli še nisem slišala deklamirati s takim nedopovedljivim zanesom.

Ganljiv je bil prizor matere in sina, ki ga je naštu diralo pivsko okrožje. Tovarišice iz pivskega okrožja so tudi plesale hrvaška, bosensko, in partizansko kolo. V kresni slovenski, hrvaški, macedonski, črnogerski in srbski narodni noši so prikazale v kolu bodočo federativno Jugoslavijo.

Brezhibno je odpel mešani zbor vipavskega okrožja - "venček narodnih pesmi" Tovařiši iz tega okrožja druge slike Cankarjevega "Hlapca Jerneja". Tovařišice pa so kot ko zakinje plesale kozaško kolo. Tovařišice s Krasa nam je z mehkim glasom zapela pesem "Slovenka sem". Čudno se zdi človeku, ko sliši na Primorskem "slovensko pesem", ki se svobodno razlega in zdi se mu, da vse tisto, kar je tlačilo Primorsko 25 let ni bilo res, da so bile le grozne sanje.

Vso pozornost občinstva sta pritegnili Tržačanki, oblečeni sta bili v bogato vezane narodne noše. Bili sta v dvospevu "Temna noč se je storila" in "Mi smo ubežniki, mi smo izgnanci". Še dolgo potem so mi zvenele v ušesih besede:

in maščevana bo Bazovica,
v zarji krvavi nebo žari.

Deklamirale so "V pepelnični noči" in "Mi vstajamo" od Aškercia.

Naštudirale so se celo vrsto točk, ki nam pričajo o njihovi delavnosti in o njihovi želji po slovenski besedi. — Radi pozne ure jih nismo mogle več predvajati.

Program se je zaključil s solospevom tovařišice s Tolminskega okrožja. Z lepim visokim glasom je odpela večno

lepo "Sanje".

Z nepopisno mirnostjo in tihim duševnim zado-
voljstvom sem odhajala s tega kulturnega večera, ki
mi je jasno pokazal, da se ni dotaknil fašizem, ki je
gospoduril na tej zemlji 25 let sraa slovenske žene.

M e r a.

Vsem tovarišicam!

Javljam vam, da bodo rezultati tekmovanja za na-
biralni mesec objavljeni v prihodnji številki Slover
ke. Do danes se nismo prejele poročil iz vseh okro-
žji, zato tudi ne moremo objaviti uspehov.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Pokrajinski odbor SPŽZ
za Primorsko.

Legn "Dunaj"
I. napadano mirtostjo in tili obsevanje zado -
voljstvom sam obsejelo s tega kulturne do vobere, ki
tako pokazalo, da se ni dotaknilo jezika, vije
odgovorili na toj zemlji s let avna slovensk. tano.

Vam pozdravljam!
Dovajamo v mado bodo rezultatit tomonenja so no
dovajamo mado objavljati v prihodnih štovinskih slovar
k. Do danes se namam prajale poročili iz vseh ome
šil, isto tudi ne moremo objaviti uspehov.
Spart. Šestmu - svoboda neobudi!

Pokrajinski odbor SPZ
za Ptinorko.

